

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Secvnda Controversia. an relatio realis dicat perfectionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82303)

Deinde duobus alijs argumentis nititur probare sententiam suam, cum tamen nihil evidentius probent, quam nostram illam decimam conclusionem.

CONTRA decimam militant vniuersa ferè argumenta relata contra septimam conclusionem & soluta.

CONTRA vndecimam concl. argum. Suarez in dicto lib. 4. c. 7. sed eius argumenta probant tantum nostram septimam & decimam conclusionem.

Obi. cont. 11. concl.

Contra eandem concl. argum. Zum. Impossibile est præscindere relationem diuinam à ratione entis. Ergò impossibile est illam præscindere à ratione entis increati. Ergo relatio diuina essentialiter est Deus. Probatur prima consequentia; quia relatio diuina includit rationem entis determinatam & particularem, & consequenter vel creatam vel incretam: non primam; ergo secundam; secunda consequentia patet. Resp. admissa prima consequent. falsam esse secundam in sensu formali: Nam ens increatum est absolutum & relatiuum: quare sicut non est bona deductio; Est ens, ergo est absolutum: ita non est illatio recta formaliter: est ens increatum, ergo est Deus: Sed tantum sequitur, ergo vel est Deus formaliter, vel proprietatis siue respectus Dei formaliter: Deus autem realiter. Secundo respondetur hoc argumento probari nostram septimam conclusionem.

Contra prædictas conclusiones sunt alia argum. ab expositoribus proposita & soluta, ac præsertim à Ban. & Zum.

Molin. dicit impietaria

Ex dictis patet primam concl. Mol. disp. 6. dicere implicantia, sic enim ait; Relatio diuina præcisè considerata qua relatio; vt paternitas præcisè, qua respectus est Patris ad Filium, proprietatisque personalis Patris, idem est re & ratione formali, cum essentia diuina; nam si concipitur vt proprietatis Patris, iam hoc ipso intelligitur vt formaliter ab essentia distincta; Nec consequenter loquitur idem expositor in 4. conclus. cum ait, sumptis essentia & relatione eodem modo, scilicet præcisè, essentia non est de intrinseca ratione relationis: nam si de relatione & essentia secundum se loquamur, vt ibidem intendit Molina, vna est vtriusque ratio formalis, vt idem expositor affirmat in 5. disp. & consequenter necessariò sese mutuo includunt; & rursus si de relatione & essentia secundum se loquitur, non rectè adhibet vocem illam præcisè, quæ ad modum nostrum concipiendi pertinet.

De sententia verò Pesa. & eius distinctionibus ac dictis, quæ minimè necessaria videntur in re proposita, satis apparet ex fundamentis & responsionibus, quid habeant veritatis; non enim vacat nec expedit placita cuiusvis scribentis sigillatim examinare.

SECUNDA CONTROVERSIA.

An relatio realis dicat perfectionem.

Ratio & sensus questi.

PROPRIA sedes huius Contr. est in q. 42. a. 7. Vbi agitur de æqualitate diuinarum personarum. Sed quoniam hic eam tangit Cai. in resp. ad 3. arg. D. Th. & ex recentioribus quàm plures hic eam examinant, & huic loco vbi de relationum identitate cum essentia differitur, satis est opportuna & præcedenti Controuersiæ non modicum lucis est allatura, operepretium duxi hic eam examinare, ac iuxta mentem A. D. & eius scholæ describere.

A Ad cuius intelligentiam aduerte duo; Primum propositum fuisse quæsitum de relatione reali simpliciter: sed quod hic præcipuè intendimus, est quærere: num relatio realis formaliter sumpta, i. quo ad id, quo à cæteris differt. sc. ad reale, quatenus reale est, & non secundum suam cõmunissimam & formalissimam rationem præcisè, sc. in quantum ad, dicat perfectionem. Secundum est hic de reali relatione absolutè propositam fuisse controuersiam, vt ex communibus omni relationi reali formaliter sumptæ: facile colligamus: an diuina relatio formaliter sit perfectio.

B TORRES super hoc art. disp. 3. par. 2. circ. fin. duo dicit: Primum, Relatio diuina est perfectio infinita: Secundum, Eadem est perfectio paternitatis & filiationis.

Sententia Doctorum.

Bannes dicit sex. Primum. Relatio vt dicit in, est perfectio siue in creaturis siue in Deo: in creaturis quidem finita & accidentalis: in Deo autem infinita & substantialis. Secundum. Relatio secundum propriam & communem rationem præcisè prout scilicet dicit respectum ad aliquid distinctum, neque importat perfectionem neque imperfectionem. Tertium. Relatio diuina quatenus dicit ad diuinum, dicit perfectionem simpliciter & infinitam. Quartum. Paternitas quatenus dicit ad reale, abstrahendo à paternitate diuina, dicit perfectionem. Quintum. Si loquamur simpliciter, omnis relatio realis formaliter est perfectio. Sextum. Eadem perfectio est paternitas & filiationis.

C Zum. disp. 5. suam opinionem explicat sex propositionibus. Prima. Relationes diuinæ secundum totum quod in se habent, tam absolutum quàm respectiuum, tam commune quàm proprium, dicunt perfectionem, ac proinde relatio diuina vt sic dicit perfectionem infinitam. Secunda. Relatio non solum secundum rationem communem vt dicit in, est perfectio tam in creaturis quàm in Deo, sed etiam quatenus dicit ad reale. Tertia. Absolutè loquendo, omnis relatio formaliter est perfectio. Quarta. Diuina relatio & essentia sicut distinguuntur ratione in esse rei, ita etiam in esse perfectionis. Quinta. Perfectio quam importat relatio vt sic, non est eadem secundum rationem, seu formaliter in omnibus diuinis relationibus. Sexta. Non est concedendū aliquo modo, quòd aliqua perfectio sit in vna persona, quæ non sit in alia.

D Val. in art. præced. dicit quinque. Primum: Relatio diuina formaliter vt relatio est, dicit perfectionem simpliciter infinitam quoad conceptum obiectiuum. Secundum. Relatio diuina quo ad significatum siue conceptum formalem communem etiam relationibus creatis, non abstrahit à perfectione: ita vt per alium conceptum non possit concipi perfectio formaliter in eo, cui tribuimus conceptum relationis. Tertium. Hæc propositio: Aliqua perfectio est in vna persona quæ non est in alia, vera est si intelligatur quatenus personæ opponuntur & distinguuntur ab inuicem: non autem simpliciter. Nam vnius personæ perfectio est alterius, vt est vnum in essentia cum illa. Quartum. Concedi potest in diuinis esse tres infinitates respectiuas seu relatiuas. Quintum. Relatio diuina est perfectio simpliciter simplex.

E Vasq. c. 6. & 7. sequitur sententiam Turriani & addit tria. Primum est. Si de perfectione, quæ est passio entis & idem est quod integritas rei, loquamur: in Deo vna tantum est perfectio.

Secundum Si de perfectione loquamur, quatenus A perfectio dicitur, quidquid ad integritatem aliquid pertinet & ipsum integrat & perficit, ut ei consentaneum & conueniens: non sunt in Deo tres perfectiones reales, sed sunt tres perfectiones secundum rationem. *Tertium*. Non sunt in Deo concedenda tres infinitates.

Suar. *lib. 9. de Trin. c. 9. & 10.* reiectis duobus his prioribus dictis Vasq. dicit quinque. *Primum*. Relatio diuina v.g. paternitas ex proprio conceptu dicit realem perfectionem seu bonitatem transcendentalem. *Secundum*. Perfectio, quam dicit relatio secundum propriam rationem, relatiua est. *Tertium*. Perfectiones personales seu relatiuae in diuinis multiplicantur, atque adeo realiter distinguuntur inter se. *Quartum*. Perfectio relatiua, non est perfectio simpliciter simplex. *Quintum*. Persona diuina ex vi suae relationis habet infinitatem, non simpliciter in genere entis; hanc enim habent relationes ab essentia, sed in tali genere seu quasi in specie; idem affirmat *disp. Meth. 10. sect. 3.*

Pelantius *disp. 9.* duo dicit. *Primum* est: Relationes formaliter sumptae non dicunt perfectionem simpliciter: prout verò identificantur essentiae, dicunt perfectionem simpliciter infinitam. *Secundum*. Relationes diuinae secundum propriam rationem relationis dicunt perfectionem in proprio genere.

Cap. in 1. *dist. 7. q. 1. ad 3.* Aur. duo dicit: *Primum*: Relatio in quantum huiusmodi non dicit perfectionem. *Secundum*. Paternitas diuina, quatenus est essentia, eadem est perfectio, quae est filiatio, ut est essentia. Eandem sententiam sequitur Cai. *super hoc a. & q. seq. ar. 3. & de ente & essentia cap. 2. com. 2.* ubi definit perfectionem simpliciter Ferrariensis in 2. *contra gent. c. 9.* Iaellus & Ripa *super hoc a* quae fuit etiam sententia Scoti in 5. *quolib. & alibi*. Rich. in 1. *dist. 24. q. 1. a. 1. q. 3. ad 1.* Durand. in 3. *dist. 1. q. 3.* & Arimin. in 1. *dist. 20. q. 1. a. 1.* & aliorum veterum Scholasticorum quos Neoterici referunt. Eandem sententiam quo ad relationes diuinas sequitur Mol. *inf. q. 42. a. 6. disp. 2.* & addit duo. *Primum*. Relationes diuinae neque sunt finitae neque infinitae. *Secundum*. Probabile est relationes creatas formaliter sumptas dicere perfectionem.

Resolutio.
Probatur
multiplici-
ter relatio-
ne prout di-
cit ad reale
non esse per-
fectionem.

DE RELATIONE diuina formaliter dupliciter loqui possumus. *Vno modo* secundum se, id est, prout consideratur sub ea ratione formali, quae diuinae relationi conuenit, ut est à parte rei. *Alio modo* quatenus à nobis concipitur. Non est hic sermo de relatione priori modo sumpta. Nam cum vna sit ratio diuinitatis simplicissima & infinite perfecta complectens rationem omnem absoluti, & relatiui existentis in Deo: necesse est ut ratio formalis relationis, prout est à parte rei, sit perfectio simpliciter & infinita: questio igitur est de diuina relatione, prout à nobis praecise concipitur secundum propriam rationem, qua distinguitur ab essentia & à quouis absoluto de Deo cognito.

Secundo, *Recolenda* est ea differentia, quam statuit hic S. D. inter relationem secundum propriam eius rationem, & alia genera accidentium secundum propriam item rationem considerata; quod in alijs generibus propria ratio generis accipitur secundum comparisonem ad subiectum: sed ratio propria relationis non attenditur ex ordine ad subiectum in quo est, sed secundum comparisonem ad aliquid extra. Quo fit, ut considerando relationes, sub ea praecise ratione qua relationes sunt, sint assistentes non

autem intrinsecus affixae: quasi significantes respectum quodammodo contingentem ipsam rem relatum, prout ab ea tendit in alterum, ut ait S. D. *in textu*; quamuis relatio quatenus accidens sit inherens subiecto & habens esse accidentale in ipso, quod esse supra diximus cum eodem A. D. & Caietano non esse relatiuum, sed absolutum.

Tertio *Sciendum est* de relatione, ut relatio est, dupliciter nos loqui posse. *Vno modo*, quatenus particula illa, ut *relatio est*, reduplicat rationem formalem relationis integre sumptam, nimirum quoad omnia intrinsecè clausa in eius ratione siue sint propria siue communia: in quo sensu dicimur loqui de relatione simpliciter, id est absolute; & hoc modo relatio ut relatio includit ad & in, id est, rationem propriam relationis, & rationem accidentis sibi communem cum ceteris octo rerum generibus à substantia distinctis. *Alio modo* loqui possumus de relatione, ut relatio est, quatenus particula illa ut *relatio est*, reduplicat praecise rationem propriam formalem, qua differt à ceteris rerum generibus: & sic relatio ut relatio, etiam realis de qua modo quaerimus, includit tantum ad, id est, respectum ad terminum: qui respectus ad terminum in relationibus realibus est realis realitate formaliter distincta modo nostro intelligendi, ab ea quam habet relatio ut accidens est, si sermo sit de relatione creata; vel ut substantia est, loquendo de relatione increata. Quod autem respectus ille sit realis patet; quoniam realiter refert & realiter distinguit vnum relatiuum ab altero correlatiuo. Quod verò talis respectus formaliter distinguatur à ratione formali in, quae relationi conuenit in ordine ad subiectum, patet *primo*: quia ratio accidentis, quae est ratio in, est communissima: respectus autem proprius est relationis. *Secundo*: quia ratio in potest esse sine ad, ut patet in alijs praedicamentis accidentis, & praesertim in quantitate & qualitate: non potest autem esse ad reale, sine in sibi in vnitate reali coniuncto. *Tertio*: quia in diuinis substantia, quae est loco in, est vna & eadem numero communis tribus personis: nulla verò relatio siue respectus realis in diuinis tribus est hypostasibus communis; quinimò singularum relationum siue respectuum oppositionibus ac proprietatibus distinguuntur realiter ab inuicem diuinae personae. Quamuis itaque duae praedictae rationes, nimirum ad & in secundum se sint vna ratio formalis simplicissima & infinita: distinguuntur tamen quoad nos ratione formaliter.

Nec verum est quod affirmat Suar. & quidam *Cont. Sudo.* alij, in quolibet accidentis genere & in singulis cuiusvis generis modis intrinsecè claudatur rationem in, sicut ratio entis intimè clauditur in omni re & quolibet eius modo ac differentia. Nam quod enti conuenit ob eius amplissimam communitatem qua res omnes & earum modos ac vltimas earum differentias circumplectitur: nullo probabiliter colore ad specialem eiusdem entis modum, qualis est ratio formalis accidentis, extenditur, ut scilicet eodem modo sicut ens formaliter & intimè clauditur, non solum in rerum generibus, verum etiam in omnibus eorum distinctiuis: quamuis enim relatio & eius ad reale proprium suum habeat esse reale, quo realiter inest subiecto: illud tamen esse non est relatiuum sed absolutum, ut ante diximus: ac proinde non pertinet ad rationem formalem propriam relationis, ut relatio est, quae consideratur in ordine ad extrinsecum,

cum; immò manifesta est implicatio dicere ad reale formaliter includere in reale; cum realitas ad tota formaliter sit ad terminum, vt terminus est præcisè, cui hoc ipso quod est respectus realis ad ipsum, eidem realiter opponitur, & ab eo realiter distinguitur; alioquin si realitas siue entitas ipsius ad non esset ad terminum vt sic, nec reale haberet ad ipsum oppositione nec realiter ab eo distingueret. Realitas verò in, tota est ad subiectum, quæ longè diuersa & opposita est habitudo ad genus relationis vt sic minime pertinens, sed nuncupata transcendens; quia nouem circuit rerum genera; propter quam habitudinem, relationi reali simpliciter siue secundum integram eius rationem accepta, conuenit ratio bonitatis ac perfectionis: Diximus enim supra q. 5. a. 1. in controu. vnica bonum addere rationem non solum perfecti sed etiam perfectiui super ens: Constat autem perfectiuum dici in ordine ad perfectibile, non autem in ordine ad extrinsecum terminum vt terminus est præcisè. Itaque ratio boni & consequenter perfecti rationem habet, quatenus dicit in: cuius ratio non est relatiua formaliter relatione prædicamentali, sed est absoluta.

Ad cuius euidenciam scito vtramque rationem relationis scilicet ad & in, esse realem formaliter & intrinsecè, realitatemque in vtraque ratione modificari & distingui ac limitari formaliter iuxta naturam & modum rationis vtriusq;: quò fit vt realitas relationis quantum ad in, sit secundum se tota & quidditatiue propendens in subiectum vt perfectiuum in perfectibile; sicut etiam in formaliter dicit ordinem ad subiectum; realitas verò relationis quo ad rationem respectus significati per dictionem ad, secundum se tota feratur in terminum: sicut ratio formalis ad secundum se & quidditatiue est ad terminum. Et quemadmodum ratio formalis in, quæ est habitudo ad subiectum, realis est formaliter & intimè ex propria realitate: ita realitas ex ipso ad formaliter & intimè siue essentialiter ordinè habet ad terminum: adeò vt tota ratio formalis ad relationis realis sit intimè realis; & tota eius realitas sit intimè ad terminum; & sicut in non est formaliter ad: ita realitas in non est formaliter realitas ad.

Ex his sequitur primò Suar. & alios Neothericos pungentia dicere, cū asserunt relatione dicere perfectione relatiuam formaliter. Nā perfectio fit semper secundum aliquod esse: omne verò esse absolutum est, vt sæpe diximus.

Secundò sequitur respectum omnem realem significatum nomine ad realis abstrahere à perfectione & imperfectione, vt affirmant antiquiores Thomista.

Tertiò sequitur nullam esse consequentiam illam Suar. & aliorum: Relatio realis puta paternitas formaliter dicit respectum realem siue realitatem respectus; Ergo formaliter dicit perfectionem; quoniam non dicit realitatem illam in ordine ad subiectum perfectibile, sed in ordine ad extrinsecum terminum. Sicut etiam non valet hæc consequentia: Mathematica formaliter sunt entia; Ergo Mathematica formaliter sunt bona; quia scilicet Mathematica formaliter non dicuntur rationem perfectiui, etiam si intrinsecè claudant rationem entis. Cum itaque respectus realis relationis, siue ad reale nec habeat ratione perfectiui, nec includat rationem in, non erit formaliter perfectio neque bonum: & si relatio

A simpliciter & integrè sumpta perfecta sit & bona.

POSTREMO considerandum est, quòd quamuis diuina relationis ad siue respectus non sit formaliter perfectio, est tamen ex ijs quæ necessariò requiruntur ad summam & infinitam perfectionem diuinitatis completè & integrè sumpta, prout in se est. Nam vt sæpe diximus, diuinitas prout in se est, claudit intrinsecè rationem omnem absoluti & relatiui in Deo formaliter existentis; quòd fortè significare voluit Vasq. capitulo 6. quem immerito Suar. impugnat in dicto capitulo 9. Nam etsi nomen integritatis iuxta primæuam suæ impositionis originem diuinitati non congruat: quatenus tamen integritas per-

B fectionem significat, & complementum aut negationem defectus in quidditate seu ratione formali deitatis, illi quàm maximè conuenit: Nec tamen sequitur Patrem non esse integrè Deum, eo quòd non est tres relationes, quæ sunt de integritate Dei. Nam vt in præcedenti controu. diximus, vbi etiam huic & similibus argumentis satisfecimus, relationes non includuntur in diuinitate formaliter, prout est communicabilis, sed tantum vt est constituibilis in esse personali incommunicabili. Quamobrem hæc perfectio, quæ modo nostro intelligendi confurgit in vna & simplicissima ratione deitatis ex absoluto & respectiuis, neque est essentialis præcisè, prout essentialè distinguitur contra relatiuum aut personale: neque est personalis præcisè: neque vnitatem habet per modum collectionis aut numeri, licet includat oppositas relationes realiter inter se distinctas: quoniam hæc perfectionis vnitatis & integras attenditur secundum essentialè & relationes, quatenus in vnum esse conueniunt cuius summam ac maximam vnitatem non destruit realis distinctio relationum & trinitas personarum, vt ostendimus cum D. Thom. supra questione vndecima, a. 4.

Et ex his cessant ea omnia, quæ Vasquezio & in hac parte etiam Caiet. & nobis objicit Suar. in dicto 9. capitulo: qui etiam in capite sequenti, scilicet decimo, contra communem scholasticorum sententiam statuit in diuinis perfectiones formaliter, quæ tamen non sint perfectiones simpliciter; has verò vult esse relationes ad intra; quas ait non esse perfectiones simpliciter sed in suo genere; quia cum sint oppositæ non possunt simul eidem personæ conuenire; & consequenter (ait) fit, vt neutra sit melior in omni ente seu persona, quàm opposita, quòd tamen est de ratione perfectionis simpliciter, vt ait Ansel. in Monologio cap. 15. Notissima est enim differentia inter perfectiones simpliciter & perfectiones in tali genere siue secundum quid: quòd illæ de Deo dicuntur formaliter & propriè: hæc verò non nisi virtualiter & Metaphoricè, vt supra diximus questione prima, & alibi sæpe cum D. Thom. q. 13. art. 3. vbi rem hanc explicauimus ex eodem S. D. in primo contra gent. cap. 30. Maneat itaque relationem formaliter ac præcisè sumptam non dicere perfectionem neque imperfectionem, vt affirmant Capr. Cai. & alij Thomista communiter.

PRIMA CONCL. apud omnes indubitata. conclusio. Relatio realis vt dicit in, id est sub ea ratione qua potest d. d. nit aliquid in re, cuius est relatio, dicit perfectionem, ac. & prætam in Deo, quàm in creaturis. Probatur. Relatio in creaturis vt dicit in, comparatur ad subiectum,

Relationes diuinas intrinsecè claudunt in perfectione diuina.

Defendunt Cai. & Vasquez. a. 1. in 10. q. 10.

Impugnatur Suar.

Quam, ut actus perfecti-
 uis ad potētiam perfecti-
 bilem: Relatio verò diuina, ut dicit in, est ipsa
 substantia diuina, ut ait S. D. *hic ad 3.* Ergò ut sic
 dicit perfectionem. Hanc conclusionem probat
 ea omnia argumenta, quibus probatur relationē
 simpliciter siue absolutē vel secūdam integram
 & completam sui rationem consideratam, dicere
 perfectionem: sic enim includit in, ratione cuius
 perfectio quædam est.

SECUNDA CONCL. *Relatio diuina, quatenus
 eandem habet non solum entitatem, sed etiam ratio-
 nem formalem à parte rei cum essentia diuina, est per-
 fectio simpliciter.* Probatur: quia deitas compre-
 hendens in vna re & ratione formali simplicissi-
 ma essentiam & relationes, est infinita formaliter
 perfectio; Ergò &c. Probatur sequela: quia non
 est intelligibile, vnam & indiuisibilem rationem
 formalem esse perfectionē & non esse perfectio-
 nem.

TERTIA CONCL. *Relatio realis, secundū in-
 tegram & completam sui rationem formalem dicit per-
 fectionem.* Probatur: quia relatio creata, puta pa-
 ternitas, in suo formali conceptu integro & to-
 tali, intrinsecè claudit accidens quod est subie-
 cti perfectiui; Ergò ut sic est perfectio. Antecedens
 probatur: quoniam accidens quidditatiuè
 & essentialiter prædicatur de quolibet genere &
 specie accidentis; Ergò etiam de relatione; Et si-
 cut ens non addit specialem gradum supra ratio-
 nes genericas aut específicas; ita nec accidens spe-
 cialem aliquem addit gradum supra rationes ge-
 nerum aut specierum, de quibus prædicatur;
 Relatio verò diuina completè sumpta intrinsecè
 & essentialiter est diuina essentia, ut antè dixi-
 mus; Ergò ut sic est perfectio. Secundò proba-
 tur conclusio: quia ens quod diuiditur in decē
 prædicamenta, conuertitur cum bono, ut ostē-
 dimus supra q. 3. art. 5. in 2. contr. Ergò relatio
 quæ vnum est ex prædicamentis, integrè sum-
 pta est bona atque adeò perfecta: nam vnūquod-
 que dicitur bonum quatenus perfectum. Nec
 verum est aut probabile, bonum non esse passio-
 nem entis in communi, sed entis dumtaxat ab-
 soluti ut admittit Molina: sic enim bonum non
 esset adæquata passio entis: cuius tamen opposi-
 tum affirmant omnes antiquiores Methaphysici
 cum Arist. & præsertim D. Th. *supra quest. 5. a.
 3. & alibi sapè.* Hanc conclusionem probant mul-
 ta ex illis argumentis, quibus recentiores proba-
 re intendunt, relationem formaliter dicere per-
 fectionem. Ex his sequitur relationem omnem
 realem simpliciter & absolutè loquendo dicere
 perfectionem: quia relatio absolutè includit in,
 cuius ratio perfectio quædam est; igitur relatio
 absolutè loquendo perfectio est.

Respon-
 sio
 Molina
 ad
 futas.

QUARTA CONCL. *Relatio realis siue creat a
 siue increata formaliter sumpta, id est, prout dicit ad
 reale siue respectum realem ad terminum, non dicit
 perfectionem aut imperfectionem, sed abstrahit à per-
 fectione & imperfectione.* De hac conclusione præ-
 cipue nobis hic est cum aduersarijs disputatio.
 Probatur primò. Omnis perfectio formaliter ut
 perfectio inest ei, cuius est perfectio: Sed relatio
 formaliter non inest; Ergò formaliter non est
 perfectio. Maior patet. Minor probatur: quia
 relatio realis ut sic ex sua ratione formali scilicet
 ad reali, hoc habet præcisè ut respiciat ex-
 trinsecum terminum; Ergò &c. Antecedens pa-
 tet ex dictis: quia realis oppositio & distinctio,
 est proprius & adæquatus effectus formalis res-
 pectus realis: alioquin eadem realitas respectus
 formaliter sumpta, scilicet in ordine ad termi-

num, alium etiam haberet respectum, siue po-
 tius esset alius respectus formaliter ad subie-
 ctum: quòd nullus sanæ mentis admittet. Quæ-
 uis igitur relatio absolutè loquendo habeat in-
 trinsecè ut sit perfectio subiecti: formaliter ta-
 men sumpta ut explicauimus, non est nec intel-
 ligitur esse perfectio subiecti; Distinguitur au-
 tem hæc ratio formalis ad, in relationibus crea-
 tis plusquam virtualiter, scilicet ex natura rei,
 siue realiter formaliter, à ratione in, quæ est om-
 nibus accidentibus communis: differunt enim
 hæc duæ rationes sicut relatiuum & absolutum;
 Nam, ut diximus, in esse relationis est absolutum;
 In relatione verò diuina sola potest esse virtu-
 alis distinctio inter prædictas duas rationes in
 vna relationis integra ratione conclusa. Ex quo
 patet solutionem Bannesij non infringere, sed
 augere potius vim argumenti. *Secundò.* Paterni-
 tas ratione sui ad realis, quo respicit terminum,
 scilicet filiationem vel Filium, neque est perfe-
 ctio Filij neque Patris. Ergò non est formaliter
 perfectio. Consequentia videtur euidens. Ante-
 cedens quo ad priorem partem probatur: quia
 paternitas est à Filio extrinsecè, & respicit ip-
 sum ut terminum præcisè; Ergò nō est eius per-
 fectio. Posterior verò pars ex dictis est manife-
 sta: quia realitas ipsius ad formaliter non est ad
 subiectum; Ergò ad paternitatis non est formaliter
 perfectio patris.

Sed ait Suar. quod licet relationes creatæ non
 dicerent realem perfectionem, id tamen non ef-
 se tribuendū relationibus diuinis, propter sum-
 mam excellentiam earum magnamque analogiā,
 & præsertim quia sunt subsistentes, & suo modo
 terminant & quasi modificant diuinam naturam
 &c. *Sed hæc non tollunt vim argumenti:* nam in
 primis analogia nihil aliud efficit, nisi ut sicut
 analogi ratio communis proportionaliter eadem
 clauditur in quolibet analogato integrè
 sumpto, ita cuiusuis analogati propria ratio
 clauditur in communi ratione analogi: quia nō
 abstrahit ab analogatis: cum sint diuersa simpli-
 citer, idem autem secundum quid scilicet pro-
 portionaliter. Constat autem proprium & for-
 malem rationem realis relationis ut sic, & con-
 sequenter talis relationis, puta paternitatis, for-
 maliter ut respicit filium, dicere realitatem for-
 maliter & præcisè respectiuam ad terminum: ac
 proinde si diuinæ relationes verè & propriè rea-
 les sunt, ut ex fide supponimus, necesse est eas
 rationem analogi communis participare, atque
 adeò formaliter respicere terminum ut sic præ-
 cisè; & consequenter abstrahere à perfectione
 & imperfectione. Quòd verò subsistant, ter-
 minent & modificent diuinam naturam, con-
 gruit illis quatenus diuinæ sunt & realiter ead-
 em cum Dei substantia, non autem sub ea ra-
 tione qua respectiuæ sunt. Vnde quicquid in-
 est perfectionis diuinis relationibus siue perso-
 nis, conuenit illis ab essentia formaliter quate-
 nus cum ea realiter identificantur. Nam ut ait
 S. D. *infra q. 42. a. 4. ad 2.* paternitas est digni-
 tas Patris, sicut paternitas est essentia Patris: est
 autem paternitas essentia Patris, non formaliter
 sed realiter tantum iuxta modum nostrū intelli-
 gendi loquendo: Nam dignitas (inquit D. Th.)
 est absoluta & ad essentiam pertinet.

Tertio. Si relatio formaliter & præcisè sumpta
 dicit perfectionē: vel dicit perfectionē finitā vel
 infinitā. Non finitā: quia nihil finitum est; ita
 Deo; neq; infinitā: quia alioquin sequeretur,
 qd vna relatio, puta paternitas, includeret in suo

for-

nit, quæ tamen nullâ perfectionem dicit formaliter; & similiter alia, quæ de Deo negatiue dicitur; Quod si ad positua tantum limitetur, nõ est admittendum, nisi in absolutis; nam ratio, puta paternitas, præcisè sumpta scilicet ratione ad, ita conuenit Deo, puta Patri, vt referat ipsum ad terminum, scilicet ad Filium; respectus autem ad terminum vt sic, nullam dicit perfectionem vt probauimus. Ad primam probationem prædicti antecedentis dico primò per eam confirmari nostram secundam conclusionem. Secundò dico relationem, puta paternitatem prout à nobis præcisè concipitur ratione ad, id est ratione respectus realis ad Filium, non concipi vt sic sub ratione Dei aut existentis in Deo. Ad secundam probationem negatur antecedens; Ad probationem admitto datam responsonem; Ad eius improbationem negatur assumptum, si sermo sit de re id est de realitate formaliter sumpta, vt modo loquimur; nam licet realitas relationis prout dicit realem respectum ad terminum vt sic non sit perfectio; est tamen necessariò requisita ad summam & infinitam perfectionem diuinæ rei, vt ait Cai. *infra q. seq. a. 3.*

Contra eandem conclusionem Mol. quinque producit argumenta pro 3. sua conclusione, quibus ipse respondet & eorum solutio satis patet ex dictis.

Eide concl. obij. Val. primo.

Contra eandem concl. argum. Val. Primo. De fide est relationem diuinam vt est ad aliud, & nõ solam vt est essentia diuina, esse in Deo quandã realitatem & quidem infinitam; At omnis diuina ac infinita realitas est secundum se obiectiue perfectio simpliciter; Ergò relatio diuina etiam vt est ad aliquid in re, & obiectiue est perfectio & perfectio simpliciter infinita. Prima propositio quo ad priorem partem probatur; quia secundum fidem personæ diuinæ realiter distinguuntur per relationes, non vt sunt essentia, sed vt sunt relationes virtualiter ab essentia distinctæ; Ergò de fide est, quod vt relationes sunt, sunt realitates quædam. Quo ad posteriorem autem partem probatur; quia nulla realitas est in Deo, quæ non sit infinita; Ergò de fide est etiam relationes esse realitates infinitas. *Resp. falsam esse primam propositionem quo ad secundam partem.* Ad probationem dico realitatem omnem in Deo esse infinitam realiter & identicè, non autem formaliter id est sub ea ratione qua concipitur vt ab alijs realitatibus formaliter distincta; sicut in proposito relatio diuina, puta paternitas, vt refertur ad filiationem, neque finita est neq; infinita, vt ante diximus, licet realiter & identicè, id est prout eadem est diuinitati, sit infinita simpliciter.

Obi. 1.

Secundò. Si relatio paternitatis vt paternitas est, & filiatio vt filiatio est, perfectionem non dicent, sequeretur Patrem vt Patrem, & Filiũ vt Filium, non esse perfectum nec bonum nec diligibilem; Ergò Pater & Filius vt tales sunt, non se diligerent, & consequenter diligendo non producerent Spiritum sanctum, & alia huiusmodi multa absurdissima sequerentur in diuinis. *Resp. in consequente particulam, vt, posse reduplicare paternitatem & filiationem dupliciter; vno modo secundum integras & completas earum rationes; & in hoc sensu negatur consequentia; nam hic sermo est de relationibus diuinis, non secundum integras earum rationes, sed prout dicunt præcisè respectum realem ad terminum; Alio itaque modo potest per eandem illam dictionem, vt, reduplicari paterni-*

Solut.

tas & filiatio quo ad respectum ad terminum præcisè; & in hoc sensu, admittã prima consequentia & ipso consequente formaliter sumpto, secunda consequentia distinguenda est; Nam si consequens eius intelligatur de Patre & Filio, vt tales sunt formaliter quo ad respectum præcisè sumptum, & de habente rationem diligibilitatis ex ipso respectu relationis formaliter, vera est consequentia, sicut & ipsum consequens; nam respectus ad terminum non est ratio diligibilitatis in paternitate aut filiatione: quamuis talis respectus sit diligibilis, & diligatur propter identitatem realem, quam habet in deitate & bonitate; si verò consequens intelligatur de Patre & Filio vt tales sunt secundum eorum integras & totales rationes, falsa est consequentia; nam conclusio nostra loquitur de relatione diuina quo ad respectum realem ad terminum præcisè.

Tertio. perfectio simpliciter ea est, quæ in v. *Obi. 3.* noquoque melior est ipsa, quam non ipsa, id est quocunque secum incompatibili in eodem subiecto; Sed quamuis absolutum vt est tale, melius sit quam respectiuum, tamen respectiuum non est incompatible cum absoluto, sed possunt reperiri hæc duæ rationes in eodem; Ergò respectiuum est perfectio simpliciter. *Resp. cum Cai. de ente & essentia comparatum supponere posituum; oportet ergò id, quod melius est, esse formaliter bonum; cū itaque relatio ratione respectus præcisè non sit formaliter bona, vt sæpè diximus, sequitur etiam ipsam non esse meliorem; cuius oppositum supponit Valentia. Secundò negatur consequentia, quæ nullam habet apparentiam.*

Contra eandem concl. argum. Val. q. disput. 122. Eide concl. c. 2. Primo. Sicut Deus ob suam infinitam perfectionem, postulat esse sapientem, sic etiam ob eandem fecundus est, vt sit Pater Filius & Spiritus S. Ergò paternitas est aliqua Dei perfectio. *Resp. consequens intelligi posse dupliciter. Vno modo de paternitate secundum eius conceptum completum; & sic verum est consequens, & bene deducitur; Alio modo potest intelligi de paternitate prout dicit præcisè respectum ad terminum; & sic falsum est tam consequens quam illatio; nam etsi ad Dei perfectionem pertineant Pater Filius & Spiritus S. & singulorum respectus & incommunicabiles: non tamen sequitur, respectus vt sic & incommunicabiles esse perfectiones; nam, vt ante diximus cum Cajetano, ad summam Dei perfectionem pertinent, non ea tantum quæ secundum se & formaliter dicunt perfectionem, sed etiam illa quæ abstrahunt a perfectione & imperfectione.*

Secundò. Si relatio in Deo non esset perfectio, *Obi. 2.* esset imperfectio; At in Deo non potest esse aliqua imperfectio; Ergo. &c. Conseq. probatur; quia perfectio & imperfectio contradictoriè opponuntur; nam perfectum est id cui nihil deest, imperfectum autem cui aliquid deest. Si ergò paternitas non esset perfectio, sequeretur illi aliquid deesse, defectu cuius non esset perfecta, & ita imperfecta; vel sequeretur ipsam esse Dei imperfectionem; quia per illam aliquid Deo deesset. *Resp. nullam esse conseq. de imperfectione propriè sumpta, quæ est imperfectio priuatiue. Ad probationem negatur assumptum de imperfectione priuatiue, quæ dicit defectum perfectionis debitæ inesse. Ad probationem dicitur non rectè ibi diffiniri imperfectum priuatiuum; addendum est enim de perfectione debita inesse; Nã late*

te su-

tè sumendo imperfectionis vocabulum prout dicit solam negationem perfectionis, iam saepe diximus relationi non conuenire perfectionem, & consequenter illam esse non perfectam, quòd est esse imperfectam negatiuè. Sed quia nomen imperfectionis communiter sumitur pro imperfectione priuatiua, idcirco simpliciter negandum est relationes esse imperfectas.

Alia eiusdem authoris argumenta probant relationes diuinas secundum earum integrum conceptum dicere perfectionem.

Contra eandem conclus. multa profert argumenta. Suar. lib. 3. c. 9. ex quibus nonnulla iam sunt propofita & conuulsa, nonnulla uerò probant relationem in suo conceptu completo claudere perfectionem, non autem ut respectiua est formaliter & præcisè. Nam subsistentia conuenit diuinæ relationi prout diuina est, & terminatio humanæ naturæ conuenit filiationi prout subsistens est; Et idè ex his non licet inferre perfectionem in relatione, prout dicit ad præcisè etiam reale, sed tantum quoad completam eius rationem, in qua clauditur essentia quasi modificata. De qua re uidendus est Cai. 3. p. q. 3. a. 1.

Obi. Sacr. 1.

Contra eandem conclus. militant duo argumenta eiusdem authoris, scilicet Suar. disp. metaphys. 47. sect. 5. n. 6. Primum est. De ratione accidentis prout in re ipsa existit, non solum est quòd in se secundum rationem aliquam genericam vel communem, sed etiam secundum propriam, & prout est talis forma in rerum natura; immò impossibile est, quòd forma informet vel afficiat secundum rationem communem, & non secundum aliquam propriam; cum hæ rationes à parte rei non distinguantur. Ergò relatio secundum propriam rationem inest, & consequenter dicit perfectionem. Resp. posse dupliciter intelligi formam aliquam informare secundum propriam rationem, vno modo identicè, alio modo formaliter. Formæ absolutæ utroque modo informant secundum propriam rationem, ut affirmat S. D. in hoc a. sed formæ relatiuæ seu relationes informant quidem secundum propriam rationem identicè, sed non formaliter; quia ratio ad ut sic, non dicit in esse.

Obi. 2.

Secundum argumentum. Quia alioquin relatio non tribueret subiecto proprium actum relationum formalem; ergò secundum propriam rationem inest, & consequenter est perfectio. Probatur prima consequentia; quia accidens non dat effectum formalem, nisi inhærendo & efficiendo; Ergò si relatio non inest secundum propriam rationem, non confert subiecto proprium & specificum effectum formalem. Resp. nullà esse primam consequentiã; quoniam ad hoc ut accidens, vel forma aliqua relatiua de qua loquimur, conferat effectum formalem specificum subiecto, sufficit ut inhæreat identicè, quatenus scilicet idem est realiter cum accidente, cuius est inesse. Vel dicas, satis esse, ut inhæreat ratione suæ existentie, quæ formaliter est absoluta, non autem secundum propriam rationem formaliter sumptam. Ex his quædam alia diluuntur eiusdem authoris argumenta.

ARTICVLVS TERTIVS.

Utrum relationes, quæ sunt in Deo, realiter ab inuicem distinguantur.

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quòd relationes, quæ sunt in Deo, realiter ab inuicem non distinguantur; Quæcumque enim vni, & eidem sunt eadem, sibi inuicem sunt eadem. Sed omnis relatio in Deo existens est idem secundum rem cum diuina essentia. Ergo relationes secundum rem ab inuicem non distinguuntur.

167.
infra q. 30.
a. 1. cor. art.
in 2 corp. Et
po. q. 2. art.
5. & sextus
corp.

Præterea. Sicut paternitas, & filiatio secundum nominis rationem distinguuntur ab essentia diuina, ita & bonitas & potentia. Sed propter huiusmodi rationis distinctionem non est aliqua realis distinctio bonitatis, & potentie diuina. Ergo neque paternitatis, & filiationis.

Præterea. In diuinis non est distinctio realis, nisi secundum originem: sed vna relatio non videtur oriri ex alia. Ergo relationes non distinguuntur realiter ab inuicem.

Sed contra est, quod dicit Boet. in lib. de Trinitate quod substantia in diuinis continet vnitatem, relatio multiplicat Trinitatem: si ergo relationes non distinguuntur ab inuicè realiter, non erit in diuinis Trinitas realis, sed rationis tantum, quod est Sabelliani erroris. e

Non multum
à sine lib.

Respondeo. Dicendum, quòd ex eo, quòd aliquid alicui attribuitur, oportet, quòd attribuantur ei omnia, quæ sunt de ratione illius. Sicut cuiusque attribuitur homo, oportet, quòd attribuantur ei esse rationale. De ratione autem relationis est respectus vnus ad alterum, secundum quem aliquid alteri opponitur relatiuè. Cum igitur in Deo realiter sit relatio, (ut dictum est) oportet, quòd realiter sit ibi oppositio. Relatiua dicitur autem oppositio in sui ratione includit distinctionem. Vnde oportet, quòd in Deo sit realis distinctio, non quidem secundum rem absolutam, quæ est essentia, in qua est summa vnitatis, & simplicitas, sed secundum rem relatiuam.

169

Art. 1. hæc
ius quest.
d
954

Ad primum ergo dicendum, quòd secundum Philosophum in 3. Physic. argumentum illud tenet, quòd quæcumque vni, & eidem sunt eadem, sibi inuicem sunt eadem, in his quæ sunt idem re, & ratione, sicut tunica, & indumentum: non autem in his, quæ differunt ratione. Vnde & ibidem dicit, quòd licet actio sit idem motus, similiter, & passio: non tamen sequitur, quòd actio, & passio sint idem: quia in actione importatur respectus, ut à quo est motus in mobili; & in passione uerò, ut qui est ab alio. Et similiter licet paternitas sit idem secundum rem cum essentia diuina, & similiter filiatio: tamen hæc duo in suis proprijs rationibus important oppositos respectus. Vnde distinguuntur ab inuicem.

Li. 3. Physic.
text. 21. 50. 20

D. 34.
Lib. 3. Physic.
text. 22. 1. 20

6 c
224
273
a

Ad secundum dicendum, quòd potentia, & bonitas non important in suis rationibus aliquam oppositionem. Vnde non est similis ratio.

Ad tertium dicendum, quòd quamuis relationes proprie loquendo non orientur, vel procedant ab inuicem, tamen accipiuntur per oppositum secundum processionem alicuius ab alio.

Sensus questus.

Quæritur hic S. D. modum quædam essendi diuinarum relationum, an scilicet sint in Deo ut distinctæ vel ut eadem; pertinet tamen hic modus ad quidditatem ipsarum relationum, sicut oppositio. In quo quæsitio aduertit duo. Primum est nomine relationum existentium in Deo non intelligi nisi relationes ad intra, quæ solæ in Deo uerè & absolute sunt, prout esse